

Ljubljana, 21. XII. 1922. — II. 51.

Posamezna številka 4 K; mesečna naročnina za SHS 16 K jugoslov. Mesečna naročnina za inozemstvo 24 K jugoslov. Sodrugi! Podpirajte

„Delavske Novice“, Ljubljana, Turjaški trg 2.

Proletarski Božič.

Pred 1922. leti se je po zahtevi svetega pisma rodil Kristus, čigar močni glas je razodeval sužnjem duševno in materialno osvoboditev. Vera, ki jo je on pridigal, je bila neka vrsta primitivnega komunizma in prvi kristjani so bili primitivni komunisti vsaj po razdelitvi blaga, ker so vse med seboj delili. Kristus je bil nasprotnik bogatašev in oderuhov in jim je dejal, da ne bodo videli nebeškega kraljestva. Bil je prijatelj malih in preganjenih, ponižanih in razžaljenih. Za bogastvo nikoli ni maral. Tak je bil on in taki so bili prvi kristjani. Pozneje se je cerkev pokvarila, zvezala se je z državo, postala je sama država, začela je dobivati smisel za bogastvo, za denar. Škofje in cerkveni velikaši se niso nič razlikovali od posvetnih grofov in baronov v svojem krutem obnašanju napram podložnim tlačanom. Bogastvo, orožje, posvetna oblast je zastrupila cerkev. Kristusov nauk je bil zajeten. Redki so bili tisti, ki so se ravnali po svetem pismu.

Kristusova osebnost je velika zlasti v tem, da je bil evangelist osvobodilnega gibanja sužnjem. Niso rimski cesarji kristjanov metali pred divje zveri, niso jih dajali natikati na kole samo zato, ker so verjeli v enega, namesto v tisoč bogov, ampak predvsem zato, ker so oznanjevali, da so vsi ljudje enaki, da je torej suženj enak gospodarju. Ta vera je združevala vse milijone in milijone sužnjem v zahtevi po osvoboditvi. Taka vera je pomenila smrtni udarec razkošju rimskih velikašev. To je bil, čeprav nezaveden, razredni boj. V tem je materialna stran krščanskega gibanja.

V znamenju osvoboditve sužnjem praznujemo svoj Božič mi, moderni sužnji Kapitala.

Beli teror v rudarskih revirjih.

Proces proti sohr. Bogveju.

Ob sklepu lista smo dobili poročilo, da je na dan 30. dec. ob 8. uri zjutraj razpisana pri okrožnem sodišču v Celju glavna razprava proti s. Bogveju, ki sedi že nekaj mesecev v celjskem preiskovalnem zaporu, dočim gladije doma njegova družina. S. Bogve je obtožen radi zločina po zakonu o zaščiti države.

Obtožnica je silno obširna. S. Bogveja dolže, da se je našla pri njem resolucija o politični situaciji in najbližjih nalogah komunistične stranke. Iz resolucije pa ni razvidno, kje je bila sklenjena. Državno pravdnštvo smatra, da je sklenil to resolucijo rudarski kongres (ta se je vršil novembra, Bogveja so pa zaprli poleti. Op. ur.). Dalje ga dolže, da se je našlo pri njem 7 pisem izgnanega komuniste Janka Petakovića iz Beograda (s. Petaković je že ves čas predsednik centralnega sindikalnega veča v Beogradu, na pritisk Trboveljske družbe ga je vlada izgnala leta

naš tisk z zbiranjem naročnikov in z zbirkami za tiskovni sklad.

Kdor ne prejema redno lista, naj ga takoj reklamira!

„Delavske Novice“, Ljubljana, Turjaški trg 2.

Ti delavec iz tovarne, ki kuješ in izdeluješ celo življenje gospodarju celine, sebi črn kruh, ti rudar iz jame, ki koplješ v drobovju zemlje gospodarju črn dijamant, sebi črn kamen, ti železničar, ki prevažáš bogastvo in bogataše, sam pa ostaneš berač, ti hlapec, ti bajtar, ti kmetič, ki v potu svojega obraza pridelujete beli kruh, sladko meso in rujno vino, ki ga pojedjo in popijo — drugi, ti žalostni suženj, ker nočeš pripoznati svojega suženjskega stanu, vi vsi, ki držite s svojimi rokami in svojim umom pokoncu vse, kar je ustvaril človek, vaš Božič bo žalosten, ker vaša miza ne bo pogrnjena, medtem ko se valjajo bogataši v razkošju, sitosti in pijanosti.

Prvi sužnji so verovali v zmago pravice nad krivico. Tudi mi sužnji Kapitala prav trdno zaupamo v zmago Dela nad Kapitalom. Prve sužnje so zaradi njihove vere v enakost ljudi metali levom v žrelo, tudi nas čakajo še hujši časi, težke preizkušnje. Toda izšli bomo iz teme suženjstva in stopili v veliki dan svobode. Zakaj nas vodijo tri solnca:

znanost, število, organizacija.

Znanost nam pokazuje razvoj človeštva in nam kaže našo pot. Število nam pove, da smo mi 90 odstotkov človeštva. Organizacija pa nas združuje in nas bo po težkem boju pripeljala do zmage.

Sedanji Božič je grenak, pridejo pa časi, ko bo proletarec kot človek raven človeku, kot svoboden zemljan praznoval svoj Veliki Božič. Sedanji Božič je spomin suženjstva starega in novega, proletarski Božič pa bo Božič svobode. To bo naš Božič.

1920 ob priliki rudarskega štrajka. Op. ur.). Dalje ga dolže, da so našli pri njem dve pismi od »komuniste Josipa Princa« (s. Princ je vodil dalje časa tajništvo Saveza rudarskih radnika 1. 1920. Op. ur.). To je bistvo obtožnice, ki nosi vse znake današnjega režima.

V ostalem obtožnica v splošnem brez konkretnih dejstev slika, da je s. Bogve komunist, ki je vedel za komunistično propagando. Nikjer pa obtožnica ne pravi, da bi bil s. Bogve propagiral komunizem.

Poleg tega napada celjski državni pravdnik Zvezo neodvisne strokovne organizacije rudarskih delavcev, češ da se pod njenim okriljem vrši komunistična propaganda in pravi, da je stvar politične uprave, da to organizacijo razpusti. — Gospodu državnemu pravdniku v Celju, ki ob vsaki priliki in vedno kaže tako »veliko ljubezen« do slovenskega rudarja v prid nemško nacionalne Trboveljske družbe, katere predstavnike lahko v Ljubljani sliši vsak trenutek v kavarni Union v Ljubljani, kako velika je njih ljubezen do Jugoslavije, povemo, da se bodo rudarji že znali braniti proti temu, da bi

se jim zopet razpustila njihova organizacija, ki je danes edina zaščitnica proti roparski Trboveljski družbi in njenim priganjačem. Proti takemu namenu bo našel celjski državni pravdnik na krovu delavstvo cele države.

Tako zgleda obtožnica proti sohr. Bogveju. O procesu prinesemo obširno poročilo. Opozarjamo na ta proces celokupno delavstvo Slovenije in države kakor tudi vse poštene ljudi.

Proces dne 30. dec. t. l. je proces proti celokupnemu delavskemu razredu Jugoslavije, ker on se vrši v smislu zakona za zaščito države.

Popolen razkol socialne demokracije SHS.

Nobena stranka v Jugoslaviji ni doživela tako popolnega razpada kakor Socialna Demokracija. — Kongres v Vukovaru je iz te stranke izločil vse resnično proletarske socialistične elemente ter na ta način odvzel socialni demokraciji delavske množice.

Stranka Kristana, Korača, Bukšega in Divca je ostala brez delavskih množic in se v neverjetno kratkem času razcepila v nebroj struj, sekt, okolo katerih se v prvi vrsti zbirajo strokovni birokrati brez članstva in proti volji strokovno organiziranega članstva.

Odkrita zveza z buržuazijo za časa ministrovanja Kristana, Korača in pa Bukšega je revoltirala široke množice delavstva, ki so instinktivno vedele, da je ta zveza sklenjena samo na račun delavskega razreda, samo zato, da buržuazija na lakotnih plačah delavstva zgradi in pripravi svojo močno stavbo: absolutističnega centralizma.

Danes so ti bivši voditelji socialne demokracije doživeli sramoto, da se jih odrekajo tudi njihovi ožji pristaši in prijatelji, ki so jih ves čas ministrovanja podpirali. Tem voditeljem se je že posrečilo odkrito ne samo politično, temveč tudi gospodarsko prejadrti v kapitalistični razred, oziroma postati plačani uslužbenci kapitalističnega razreda. Po prehodu teh v kapitalistični razred je ostal v vrstah socialne demokracije edini načelni politik Dragiša Lapčević. Dragiša Lapčević je pred vojno in med vojno ohranil svetli obraz srbske socialne demokracije ter strogo ostal na internacionalnem in razrednem revolucionarnem stališču skupno z ostalimi voditelji: Trišo Kaclerovičem in pokojnim Tucovičem in Popovičem. Njegovo napačno razumevanje ruske revolucije in napačno razumevanje politične situacije po vojni v Jugoslaviji se da tolmačiti samo iz dejstva, da je Srbija bila po vojni totalno razrušena in dobesedno brez industrijskega proletarijata, ki bi pravilno usmeril frakcijske borbe v Srbiji. Ali tudi ta poslednji pošteni mohikanec srbske socialne demokracije se ne strinja z današnjimi voditelji centrale Socialistične grupe, ki dobiva v Srbiji izrazit narodno-socialni značaj. Kakor čujemo, se je tudi on po svoji stari navadi ponovno »umaknil« iz političnega življenja, da »pričaka« boljših časov.

V socialistični sekci na Hrvaškem in v Srbiji vlada zmešnjava. Razdralna, nenačelna njihova politika doživlja krah za kraham. Glavnemu Rad.

Savezu se ni posrečilo, da s pomočjo policije pridobi delavske množice. Posrečilo se jim je samo strašno razbiti delavski razred v vseh institucijah — politično, strokovno in gospodarsko. Dosegli so nadalje, da so pojačili narodno-socialni šovinizem.

V Sloveniji je slika socialne demokracije še bolj pestra. Kolikor strokovnih birokratov in nastavljenecv — toliko mišljenj, toliko politik. Iz »Napredja« jasno odsevajo tri struje: Bernotova, ki fanatično pometa okolo sebe vse, ki ne morejo zaupati njegovi »nori« politiki in njegovi »poslaniški« morali, ki sprejema dnevnice namesto izvoljenega sohr. profesorja Favaja iz Maribora; Svetkova, ki je nadaljevanje Cobalove, birokrata, ki mu je vse gno, če v kovinarski organizaciji ostane samo 10 članov, samo da bo on nastavljen. To je obenem njihova cela strokovna politika in pa dr. Korunova, ki hoče požeti sadove neizkušnosti obeh gori imenovanih ter doseči s pomočjo njih one uspehe, do katerih so vsi skupaj pomagali Kristanom.

Razumljivo je, da skupina okoli »Zarje« ne more konkurirati s temi metodami. V tej grupi je vrsta sodrugov, ki se v frakcijskih bojih niso izpostavljali. Mi ne vemo, kakšna je njihova internacionalna in razredna koncepcija. Na vsak način pa izgleda, da so med njimi sodrugi, ki resno streme za tem, da se konsolidira delavski razred vsaj v Sloveniji. Mariborska okrožna organizacija je brez dvoma edina javna politična socialistična organizacija, ki ima še večino delavstva pod svojim uplivom, vsaj v okolici Maribora. Tam so dejansko združene vse tri frakcije, ki se pojavljajo med proletarijatom: reformistična, centrumaši in revolucionarna. Ako tam ne prevladajo reformistični elementi, potem bi bila dana podlaga, da se razrednozavedni revolucionarni proletarijat združi vsaj v Sloveniji v enotno proletarsko fronto na političnem in strokovnem, gospodarskem in prosvetnem polju.

Ker nad vse težko je za proletarski razred, da v času najhujše ofenzive kapitala nima dovolj močne proletarske stranke, ki bi bila mozek in glava proletarske enotne fronte. Organizacija take stranke je za proletarski razred nujna naloga današnjega časa. Mi bomo z vsemi močmi pomagali, da na ta način pride do konsolidacije delavskega razreda vsaj v Sloveniji, kjer je industrijski proletarijat najmočnejši.

Vsem rudarskim delavcem Jugoslavije.

Sodrugi! Tovariši!

V zvezi s težkim padcem valute (sto naših kron je vredno samo 1 krono 30 vinarjev) je neizbežno, da se bo že itak občutna draginja silno povečala. Industrijskim revirjem posebno pasivnih krajev, kot so v Sloveniji in Bosni, grozi v bližnjih mesecih lakota. Cene življskim potrebščinam rastejo dan na dan. Naše male mezde in zasluzki kmalu ne bodo zadostovali za nabavo naših najnujnejših življskih potrebščin.

Vrhutega izvaja zveza industrijev vedno silnejše napade na vse delavske pridobitve. Ona hoče odpraviti zakon o zaščiti delavstva ter hoče na zvit

način ukiniti tudi 8 urni delavnik v industrijskih podjetjih.

Kaj značijo te namere? Kaj pomeni odprava 8 urnega delavnika? Z odpravo zakona o zaščiti delavstva in pa z odpravo 8 urnega delavnika hočejo industriji, hoče kapital **vreči na ulice tisoče rudarjev**, kvalificiranih in svoj živ vek trpečih pri težkem rudarskem poslu — ter na njihovo mesto privleči iz Makedonije in drugih lačnih krajev kmečki proletarijat, ki bo v svoji zastopnosti in vsled svojega bednega stanja pripravljen delati od jutra do pozne noči za lakotno plačo.

Kakor hitro bodo to dosegli, bo nastala cela armada brezposelnih v naših rudarskih revirjih. In kapital bo začel poskušati, da zniža še te mizerne plače.

Kaj nam je storiti v takem položaju, tovariši trpini? Jasno je kot beli dan, da se moramo vsi rudarji naše dežele **strniti kot en moč v obrambo proti napadu kapitala**.

Med božičnimi in novoletnimi prazniki premišlujte svoj bedni položaj in razmišlajte o nevarnostih, ki vam grozijo od teh napadov na vaše življenje, na vaš kruh.

Vsi rudarji in delavci se prav lahko sporazumejo, kako bi poboljšali svoj gmotni položaj, kako bi rešili sebe in svoje družine od grozeče **draginje, lakote in brezposelnosti**.

Jasno je kot beli dan, da je prvo in glavno sredstvo, da se ubranimo pred draginjo, lakoto in brezposelnostjo v tem, da se vsi rudarji brez razlike oklenemo svoje strokovne organizacije.

Da pa more strokovna organizacija odgovoriti svojemu namenu ter se pripraviti na bodoče obrambene boje proti draginji, lakoti in brezposelnosti, morajo biti rudarji tudi požrtvovalni. Prispevke, ki jih nalagate v svojo strokovno organizacijo, so najboljše naloženi denar.

V zadnjih dveh letih je Zveza rudarskih delavcev priborila rudarjem okroglo 150 milijonov kron in to s prispevki, ki vsi skupaj ne znašajo več kot 150 tisoč kron, od katerih se je vrnilo za podporo okroglo 100 tisoč kron. Torej je 50 tisoč kron, naloženih v prispevke, povrnilo rudarjem 150 milijonov — to se pravi, da so prispevki **tridesetkrat** povrnjeni. — Za vsako krono prispevkov so rudarji dobili trideset kron priboljška na zaslužku. Priboljška so deležni tudi oni, ki niso organizirani. Zato je njihova dolžnost in skrajni čas, da tudi oni vstopijo v organizacijo.

Vsak zaveden rudar naj pripelje ob novem letu novega člana v organizacijo. — To je najboljši odgovor na napad kapitala.

Tovariši! Sodrugi!
Ravno zato, ker je organizacija za vas življenjskega pomena, ker se ona bori za vaše življenje in kruh proti draginji, lakoti in brezposelnosti, skuša kapital z vednim terorjem napadati vašo organizacijo.

Toda vsi rudarji morajo biti pripravljeni boriti se za obstoj svoje organizacije kot za svoje življenje. To naj vedo vsi tisti, ki napadajo vašo organizacijo.

Živel boj proti draginji, lakoti in brezposelnosti!

Živela Zveza rudarskih delavcev!

Za izvrš. odbor ZRD.

I. Kolšek.

Pašičeva radikalna vlada.

Vladna kriza se je vršila na ta način, da je Pašič sestavil ministrski kabinet iz samih srbskih radikalcev, h katerim je pritegnil tudi dva ministra za kolonije, enega za Slovenijo in enega iz Hrvaškega. To je čisto srbsko nacionalna hegemonistična meščanska vlada.

Že doslej je bila vlada Pašič-Pribičević v manjšini v parlamentu. Držala se je le na ta način, da je izključila 59 komunističnih poslancev in da je 60 poslancev Hrvatskega bloka bojkotiralo belgrajski parlament. Belgrajski imperijalizem je bil in je še pripravljen držati oblast za vsako ceno. Radikalno-

demokratska vlada je poteptala vsak parlamentarizem, ker je odvzela 200.000 volilcem zakonito izvoljene zastopnike. Samoradikalna vlada je to pot nadaljevala in je vrgla še celo svoje zaveznike pod kap, tako da stoji sedaj v parlamentu z 90 glasovi proti 412. To se imenuje meščanski demokratizem in parlamentarizem. Srbska buržuazija se za te malenkosti ne zmeni, vsaj se tudi hrvaška in slovenska ne bi zmenila za take zastarele naprave, če bi bila v položaju srbske buržuazije. Vprašajte, če ni res, Žerjava, Deržiča in Pučija, ki so glasovali za zakon o zaščiti države in s tem pohodili celo svojo lastno ustavo.

Pašič je na vsak način premeten meščanski politik in sposoben zastopnik srbskega kapitala. Že dolgo časa se v Srbiji borita dve meščanski stranki za premoč: radikalci in samostalci (sedanji demokratje). Po vojni se je ta boj začel na enak način kot svoj čas med Avstrijo in Italijo — z zavezništvo. Končal pa se je tudi podobno kot med Avstrijo in Italijo — z vojno, kar pa ne bo oviralo demokratov in radikalcev, da se po volitvah še enkrat zvežejo, ako bo to zahteval interese srbske buržuazije in ako ena od teh strank dotlej ne skopni. Pašič je držal demokrate v vladi, da jih najprej kompromitira, potem razcepi in nazadnje ubije. Prva dva cilja je že dosegel. Demokratje so danes med ljudstvom bolj osovraženi kot radikalci, dasi so si po zločinah za las enaki. Demokratje nimajo tiste izkušnosti v politiki, kot jo imajo stari radikalci. Zato so bili igrača v Pašičevih rokah. Potom njih je Pašič izpeljal vse načrte velsrbskega kapitalističnega centralizma: vidovdanske ustavo, zakon o zaščiti države, finančni triumf Kumanudijev, ki je prinesel denarne koristi le izvoljenim srbskim kapitalistom, zunanjo politiko, ki je oslabilo Hrvate in Slovence, Srbe pa pomnožila in okrepila itd. Odgovornost za vse je skoro dosledno vedno naprtil samo demokratom. Ker so ti najhujše kričali o svoji državotvornosti, in se bahali kot najpristnejši očetje vseh zločinov nad ljudstvom (še danes trdi naivni demokratski klub v svoji izjavi, da ima on največ zaslug za vidovdanske ustavo), je razumljivo, da se je jezila ljudstva obrača najprej proti njim, ki jih hrvaški kmetje imenujejo batinaše.

Nato je Pašič s svojo taktiko razklal demokratsko stranko. Pribičevića je tako priklenil v svojo reakcionarno politiko, da se je Davidović ustrašil pred volilci, katerim so demokratje obljubovali agrarno reformo, urejene finance in blagostanje, da bi se utegnili odpovedati demokratski stranki. Zato je šel Davidović v Zagreb. Odtod »Zagrebski kongres«. Odtod trenje med Pribičevićem in Davidovićem; eden je silil na levo, eden na desno. Pašič pa je vzela škarte in prerezal vrv, za katero sta se pulila in oba sta zletela na hladno.

Radikalna vlada je volilna vlada. Ona bo vodila volitve, brez dvoma v znamenju nasilja. Bič, ki so ga pomagali demokratje spletati za proletarijat, bo tepel sedaj tudi njih. Udarci, ki ga je priložil Pašič demokratom, je bil temelj. Glavna opora demokratov je bila oblast in milijoni, ki izvirajo iz oblasti. Ničesar se demokratje niso bolj bali, kot da zlete od korita. To se je zgodilo. — Oni, ki so imeli vedno notranjega ministra in so volitve »delali« z batinami, podkupovanjem, ječami, se bodo prepričali, da se dajo volitve »delati« tudi brez njih. Osovraženi od ljudstva, skregani med seboj, pognani proč od korit, se bodo skušali ljudstvu zopet priljubiti kot »opozicionalci«. Ljudstvo pa bo raz volka strgalo ovčji kožuh in ga pognalo v puščavo.

Tudi proletarijat čakajo težki časi. Vendar slabše vlade, kot je bila koalicijska Pašiča s Pribičevićem, ne more biti. Proletarijat bo z veseljem pozdravil pogin demokratske stranke. Ena debela laž bo zginila z demokrati. Zginila bo pa tudi ena nič manj umazana pod-laž: socialistična stranka Jugoslavije, ki je prirastla na demokrate kot goba na drevo. Situacija za proletarijat se bo zjasnila. Na jasnem se je lažje boriti kot v mraku. Sedaj se bodo bolj kot kdaj razločile bojne vrste: na

eni strani buržuazija, na drugi strani izkoriščane množice kmetov in delavcev. Posredniki med buržuazijo in delovnim ljudstvom bodo morali iti v en ali v drugi tabor.

Proletarijat bo organiziral vrste izkoriščanih. To bo storil potem velike mogočne združene Stranke Delovnega Ljudstva. Ona bo peljala delavce in kmete v boj zoper reakcijo, za vsakodnevne zahteve, za boljši kruh. Pripravljala pa bo tudi pot osvoboditvi delavskega razreda izpod najemniške sužnosti, pot osamosvojitve vsega delovnega ljudstva izpod kapitalističnega jarma.

Razprava proti s. Simi Markoviću.

(Po belgrajskem »Radniku«.)

V ponedeljek 11. t. m. dopoldne in popoldne je bila obravnava proti dr. Simi Markoviću, komunističnemu poslancu in bivšemu osrednj. tajniku K. S. Sodili so ga isti sodniki kot druge komunistične poslance februarja meseca. Dr. Marković je bil obtožen, da je pripravil veleizdajo po § 90. b. srbskega kaz. zak., ker je skupaj z ostalimi člani izvrševalnega odbora K. S. izvajal vukovarski program stranke, ki je »popolnoma revolucionaren«. Drž. pravdnik čita tožbo, ki je zelo kratka, in v dokaz navaja tri citate iz strankinega programa. Nato dobi besedo obtoženec. V poldrugournem govoru je povdarjal, koliko je pisalo časopisje, ko so ga aretirali, o njegovem veleizdajalskem delovanju v inozemstvu, sedaj pa ga državni pravdnik toži samo za njegovo delovanje pred Obznano. Zahteva, da se prebere program K. S., tam se bo videlo, da izvajanja obtožnice niso točna. Obtoženec opozarja na to, da je isti minister notranjih zadev, ki je dal njega zapreti, izjavil, da ne more postopati zoper voditelja karlistov kneza Windischgraetzta, dokler ta ne napravi kakega kaznjivega dejanja. To je dvojna mera. Obsodba komunističnih poslancev februarja meseca je bila izrečena z mrzlično naglico, danes so se duhovi že nekoliko pomirili. Ta obsodba se ni smatrala kot precedent, sicer bi pred vami defiliralo na tisoče obtožencev. »Jaz stojim tu pred vami kot eden od 60.000 članov stranke ali 200.000 volilcev, ki so dali svoj glas za ta program. Ako me zato obsodite, boste odprli vrata neskončni vrsti novih nasilj. Mi ne verujemo v večno pravico, toda mi od vas zahtevamo, da se vzdignete iznad interesov režima, če tudi se ne morete povzpeti iznad razrednih interesov.«

Po govoru s. Markovića so se prebrale njegove izjave pred preiskovalnim sodnikom, nakar se je prečital teoretični in akcijski program K. S., sprejet na vukovarskem kongresu.

Besedo je dobil branitelj Uglješa Jovanović, ki je dejal, da se nikomur ne more očitati veleizdaja v času, ko država pravno še ni obstojala, ker še ni imela ustave in tudi ne potrjenega vladarja. Obtoženca se lahko sodi samo zato, ker je prestopil mejo brez potnega lista.

Nato je povzel še enkrat za besedo s. dr. Marković. Sklicuje se na prečitani program, ki jasno dokazuje, da je obtožba neutemeljena. Razlaga pojem socialne revolucije. Končal je svoj govor takole:

»Vprašanja komunizma in socialne revolucije so prekomplikirana in spadajo med najgloblja vprašanja znanosti in politike. Vprašanja te vrste ne spadajo v kompetenco prvostopnega sodišča. Če je komunizem zločin, tedaj sem zločinec; če je socialna revolucija veleizdaja, tedaj sem veleizdajalec. In če me obsodite za to, sprejemem obsodbo. Če pa me obsodite za podtaknjeno tolmačenje našega programa, tedaj bom obsodbo sprejel z ogorčenjem.«

S. Markoviću je bila v torek popoldne prebrana obsodba na dve leti težke ječe enako kot vsem članom izvrševalnega odbora K. S. Režim terorja nad proletarijatom se nadaljuje...

Sodrugi, zbirajte za tiskovni sklad!

J. Z.

Igra z železničarji.

Železničarski proletarijat kraljevine SHS preboleva danes težko krizo političnega in gospodarskega udara, zadanega mu z »Obznano« in famoznim »zakonom o zaščiti države«. Vse najhujše, najbesnejše in najsramotilneje momente so vporabili začetniki belega terorja, samo, da do krvi zmolzejo železničarje, t. j. ljudi, ki jim logično mišljenje ni dopuščalo uklanjati se vsemogočnim gospodom demokratom in srbskim radikalom. Če bi imeli v jug. parlamentu, kot bi bilo človeško in pravično, svojih 58 poslancev, ki so bili izvoljeni in bi ti brezdvomno napeli vse sile, da nas rešijo — lakote, potem bi marsikak družinski oče gledal vedrega čela v sicer temno bodočnost, bi marsikatera mati veselega lica in sigurnih rok rezala svojim otročičem beli kruh in bi marsikateri proletarski otrok mogel mirne duše v šolo, ne da bi mu bilo tam treba gledati lačnemu buržujske otroke, kako se ob 10. uri masté s salamo, s klobasami in mlečnim kruhom. Toda, to bi še bilo. Poglejte pa današnje stanje naših železničarjev, nas vseh! Naravnost izstradani, slabo, raztrgano običeni in malone bosi vrše svojo službo, posebej pri južni železnici še vedno vestno, lično in predpisno. So to ljudje čuta! Ni jim najmanjše za podjetje kot tako, ker le predobro vedo, da jih bo ta kapitalistična institucija neprestano izrabljala, toda nekaj je v njih (še daleč ne mogoče egoizem, kot bi si kdo mislil, ali celo strah pred kaznijo) in to nekaj je ono, kar človeka naravnost krasí, je — **čut dolžnosti**. Verjemite gospodje, ki žal še razpolagate z našimi telesi: samo omenjenemu čutu se imate zahvaliti, da na naših železnicah že zdavnaj ni izbruhnil anarhizem, ki ga ne pomni zgodovina Dela. Cinično je od kapitalizma, da za tako sramotno nizke plače od svojih sužnjev še sploh kaj zahteva. Onih par kronic, ki jih mesečno krvavo zasluži, zadostuje komaj, da si kupi hrane, kje ostane pa stanovanje, obleka, obutev in šolanje otrok? Ali ni sramotno siliti človeka k delu, da mu koncem meseca izplačajo okrog 500 Din. Ali ni to profanacija, brezprimerna umazana eksploatacija delavskega razreda, goniti recimo premikače cele dneve po blatnih in zamahanih postajah, ko pa pride takozvani počitek, nagnati ga v najhujši zimi v mrzli vagon, kjer mu že samo pogled na lačno ter zmrznjeno družino odvzame vsako veselje za življenje, kaj šele za mirno, brezskrbno eksistenco?

Pa vzemite, recimo, vlakospremno osobje. Po 16 do 18 ur po progi, kjer kraljuje zima s svojimi —15 stopinjami C, brez gorke hrane, brez počitka. Da bi poskusili oni mogotci, ki z nami tako ravna, samo eno tako vožnjo, takoj bi si o stvari ustvarili drugačno sliko in mogoče bi potem kaj kmalu razumeli, zakaj ta »proletarska banda« noč in dan »ruje« proti železniškim upravam, ali kot se po jugoslovanski — moderno imenuje »izpodkopavanje ugleda državi«, in ki je zapisano v srbskih analih kot »antidržavno«.

Stojimo, sodrugi, pred žalostnim dejstvom, da naš blagoslovljeni dinar zopet pada. Ker se je s porastkom domače valute res nekoliko (to pa samo pri nekaterih artiklih) zmanjšala draginja, je popolnoma umljivo, da se bo sedaj draginja ponovno dvignila, toda ne samo na oni nivó, kot je stala pred dviganjem dinarja, ampak radi bojzani trgovcev, da preveč ne zgube, ker so robo nakupili mogoče v času »zdrave« valute, celo na drugi, ki bo prejšnjega presegal najmanj za 50 odstotkov. Plačal bo zopet, to je razumljivo, samo konzument, ki se ga pa ne bo vprašalo, kje jemlje denar. Če hočeš imeti — plačaj! Prejemke dobivamo že skoraj 2 leti vedno enake, draginja vsaki mesec narašča. Ono, kar se je pred omenjenim časom dobilo za, recimo, 20 kron, danes stane najmanj 20 dinarjev. Iz tega sledi, da bi železničarji **moralí** imeti najmanj štirikratno plačo, ker že pred dvema leti smo živeli proketo slabo. Jasno je, če človek pri teh razmerah hoče živeti, se mora zadolžiti. In, če se je radi krivde svojega delodajalca zadolžil, je še jasnejše, da mu mora ta dolg izenačiti samo uprava, ker ona ni

v stanju nikdar zahtevati, da ji delo opravlja — **mrtev uslužbenec!** Razumeti pa mora tudi Hotentot, da bi železničarji brez dolga že zdavnaj pokrepali. Ministrstvo to tudi samo razume, in ker se uprave posameznih železnic upravičeno boje, da radi tega ne začno (mislim, radi teh škandaloznih plač) protestirati drugi zainteresirani in neza-interesirani državljani, je znašlo imenitno finto. Vsake tri mesece razglasi ministrstvo saobračaja po svojih političnih dnevnikih, da dobe železničarji toliko in toliko »nadoplataka«. V lansiranju teh laži jih podpira tudi časopisje, ki so ga »Delavske Novice« zaznamovale kot »njihovi hlapci«, to so: »Jugoslavija« in »Jug. žel.« od »ZJŽ«. Občinstvo seveda tem lažem verjame in stvar je za ministrstvo — **končana.**

To vojno zvijačo so uprave vporabile ravno danes eno leto. Zagrebške »Novosti«, demokratiški revolver, so začelkom decembra leta 1921. prinesle senzacionalno novico, da je ministrstvo saobračaja dovolilo vsem železničarjem takozvano 13. plačo in da se ista izplača še pred Božičem. To, brezdvomno umetno lansirano vest so časopisi strokovnih organizacij takoj ponatisnili in se že kregali, katera organizacija je k temu največ pripomogla. Toda prišel je Božič, denarja od nikoder. Takrat so šele navdušene mase spoznale, kako zvito jih je ministrstvo prepeljalo žejne preko hladne vode. Imelo je dva cilja. Prvič, če novine natisnejo alarmantne vesti o zboljšanju plač, se pomiri publika, ki je takrat skoraj vsa simpatizirala z ubogimi železničarji. Ker neprestano »jamranje« shodi, konference, ankete in sestanki so vendar vzbudili pozornost sicer za železničarski proletarijat desinteresirane javnosti in fakt je, da so tudi meščanski listi pisali vsako soboto po eno rubriko za uboge železničarje. Ali so to delali buržujski časopisi iz resnega usmiljenja ali pa radi preostanka prostora, ali mogoče celo na mig vlade kot take, (ker so si mogoče mislili takole: denarja jim ne damo, vendar za sigurnost in varnost naj jih celi svet »farba«, da dobe; kasneje jih bodo že pomirili bajoneti in mitraljeze) res je to, da smo takrat zadržno vedli, da je uspeh popolnoma nemogoč, ker, sodrug, kako naj proletarska masa zahteva poboljške, ko se bori v skupni liniji z buržuazijo, proti kateri bi morala nastopiti že samo iz principov razrednega boja. Prvi cilj nam je jasen: posejati med maso Efilalte in s tem ubiti na en mah dve muhi: javnost in železničarje, t. j. maso. Še zanimiveje pa je razmišljanje drugega cilja. Vladi je bilo proketo dobro znano, da so železničarji zabetonirani (v najmanj štirih organizacijah, ki govorijo o svoji strokovnosti, v resnici pa rujejo z naj-

gnusnejšimi sredstvi ena proti drugi. Bogovom je bilo to zelo povšeči, vendar, ko so čuli, da se formira nekaka koalicijska: (**žalostnega spomina!**) »Pozor«! Od kod vleče veter. Šli so takoj na delo. Strokovna glasila so kopirala zagrebške »Novosti« in učinek je bil kapitalen. Ljudje so zapuščali organizacije, češ, takole brijejo iz nas norce in med masami je kmalu nastala še veliko hujša zmeda kot preje, ministrstvo pa se je — **smejalo.**

Medtem, ko so pred Božičem napravili kardinalno obrekovanje in pretep, kdo je zmagal, so še po 30. decembru prali roke, kot Ponciji in Pilatuži, samo kriv ni hotel biti nihče.

To je bilo leta 1921.

Danes pa je usoda napisala z debelimi črkami na snežene poljane: 1922.

Železničarske organizacije, razen N. S. Ž. O. so se že v poznem poletju pripravljale, kot se je Deržič izrazil na »jesensko akcijo«. Kadar slišim ta izraz, se moram smejeti. Bil sem na konferenci v Zidanemmostu, kjer se je razpravljalo o »nadaljni taktiki Z. J. Ž.« in je Deržič vsem navzočim svečano obljubil, da pred jesenjo dobimo službene obleke (za drž. žel.) in brezdvomno tudi že mnogo zvišane plače. Danes se šele lahko razume, ker bo čez mesec dni že znanj minul Božič, kako ta comandant en chef »Z. J. Ž.« resnico govori. Kjerkoli človek čuje slavne detonacije zveznih dum-dumov, povsod navdušenje, entuzijazem in plavanje po zvezdah. Čez 24 ur pa že vlada mir na božji zemlji.

Z omenjeno jesensko akcijo so se pošteno blamirale vse organizacije, najbolj pa »Z. J. Ž.« in »Savez«. Kot železničar poznam svoje sotrpine; (po lastni in tuji krivdi) vsi so imeli upanje v to akcijo, ker so mislili, da bo res združen celokupni proletarijat korakal po svoj krvavo zaslužen denar. Ali so se zmotili. Na horizontu se je v momentu, **ko so drugi znani vodje izdali ponovno železničarje**, pojavila nova organizacija, ki je z enim mahom temeljito spremenila situacijo. Železničarji zapuščajo stare pozicije in drve v »NSŽO«, ker so globoko prepričani, da v tej organizaciji **mora priti v najkrajšem času do zmage** in to brez Deržičev in njih »jesenskih akcij«, ker pri njih je pač vse še jesensko.

Železničarji - proletarci na plan! Brez ozira na eventualne situacije in zastavljanja, prihitite v vaše borilne vrste in z mečem razsodnosti ter energičnega razrednega boja zrušite eksploatacijo kapitala. Dokazite, da je nemogoče vladati v letu 1922. organizirani proletarski delavski razred s par zarjavljimi bajoneti in z nekoliko puhlih izdajniških glav.

koncu pravi: »Sovjetska oblast v Rusiji praznuje svojo petletnico. Ona stoji trdnje kot kdaj. Državljanjska vojna je končana. Prvi gospodarski uspehi so že vidni. Sovjetska Rusija z velikim ponosom vidi, da lahko pomaga delavcem celega sveta v težkem boju za zmago nad kapitalizmom. Zmaga je naša.« Zinovjev je dostavil: »Vladimir Iljič pravi: Živela K. I. Mi mu hočemo odgovoriti: Živijo najmodrejši in najboljši med vsemi voditelji K. S., sodrug Vladimir Iljič Uljanov Lenin!« (Viharno odobravanje.)

Ko se je prebral še Trockijev pozdravni telegram, je dobila besedo Klara Zetkin, ki se je spominjala vseh tistih delavcev, ki so padli ali pa trpe v ječah v vseh deželah. Ko so imeli pozdravne govore še nekateri drugi delegati, je bila svečana seja med velikimi manifestacijami zaključena.

2. plenarna seja.

(9. nov. ob 7. uri zvečer v Moskvi v Kremlju.)

Sejo je otvoril Kolarov. Izvolila se je cela vrsta komisij za razna vprašanja. Nato je poročal Zinovjev

o delu izvrševalnega odbora in o taktiki K. I.

Takoj po 3. kongresu je bilo jasno, da je začel svetovni kapital dobro organizirano, sistematično in ostro **ofenzivo proti delavstvu** skoro na celem svetu. Delavstvo je pretrpelo veliko porazov v tem času. Dočim so l. 1920 strokovne organizacije štejele še 25 milijonov članov, štejejo danes samo še 18 milijonov. Tudi v Rusiji je vsled lakote nastala težka situacija.

Tretji kongres je prvokrat potegnil ostro mejo napram takozvanim levim elementom, anarhističnim in napol-anarhističnim skupinam, toda tudi napram desnim skupinam: Levijevi grupi in soc. stranki Italije. Na tem kongresu se je dalo geslo: »med mase!« in v resoluciji o taktiki se je postavila naloga pridobiti večino delavskega razreda. Odtod parola enotne fronte, ki je prva široko zasnovana naša mednarodna kampanja. Zinovjev govori na široko o tem, kako se je izvajala ta taktika v posameznih državah. Pohvalno govori o nemški stranki, ki da je to taktiko najzornejše izvajala, dočim graja francosko in italijansko stranko, ki nista kazali potrebnega zmisla za taktiko enotne fronte.

Mi smo doslej premalo kritizirali francosko stranko. Pred nekaj meseci so stali voditelji francoske bratske stranke napram eksekutivi kot kritiki z leve strani. Njim se je zdela taktika enotne fronte oportunistična. Zinovjev pravi, da je bila ta kritika le navidez levičarska, v resnici pa dokazujejo ravno ponesrečeni štrajki, kaj je pomanjkljivo pri francoski stranki. Govori za to, da se mora razkol v francoski stranki preprečiti.

O italijanski stranki pravi, da je rešila čast italijanskega delavstva, vendar imamo z njo glede taktike enotne fronte resne difference v mnenju, ker **italijanska komunistična stranka stoji na stališču, da je enotna fronta sicer dopustna na gospodarskem polju, ne pa na političnem. To je nemarksistično naziranje.**

Govoreč o položaju na Čehoslovaškem, je Zinovjev pohvalil delo stranke pod vodstvom Šmerala, medtem ko je ostro pograjal takozvano »levo opozicijo.«

Nadalje je govoril o situaciji na Poljskem, Norveškem, Balkanu, Angliji, Ameriki, Avstriji in drugod.

3. plenarna seja.

(10. nov. dopoldne.)

Sejo je otvoril Kolarov ob 11. uri 30 minut in podal besedo Zinovjevu, ki je nadaljeval svoj referat.

Po 3. kongresu je sledil začasni gospodarski razmah v nekaterih deželah, vendar je ta razmah le prehodni in ostane perijoda propadanja kapitalizma. Kapitalizem se iz tega položaja ne more več rešiti. V mednarodnem oziru se mora konstatirati vedno hitrejši razpad entente. Versajski mir se dejansko likvidira. Vendar je Zinovjev mnenja, da utegne nastopiti kratka doba, ko se bodo zadnji dogodki v Italiji pojavili tudi v drugih deže-

lah. Dolgo pa se fašizem ne more držati. Važno v današnjem težkem času je, da je Rusija močna in utrjena. Vsled nove gospodarske politike ima sedaj zdravo notranjo podlago in je postala velikanski faktor svetovne politike.

Ofenziva kapitala, ki je mednarodni pojav, nas sili k enotni fronti. Kaj je enotna fronta? »Ona pomeni skupen nastop delavskih množic v vsakodnevnem razrednem boju. Ona pomeni, **da smo pripravljene z vsemi delavci, pa naj si bodo anarhisti, sindikalisti, krščanski socialisti, socialdemokrati ali karkoli, boriti se skupno proti kapitalizmu v vsakodnevnom boju za košček kruha, proti znižanju plač, proti odpravi 8urnega delavnikarja in smo pripravljene celo sporazumeti se v gotovi meri z izdajalskimi voditelji.**«

»Kdorkoli je iz delavske množice, se mora boriti tudi za vsakodnevne zahteve... Mi smo proti reformizmu, vendar za zboljšanje položaja delavskega razreda. Četudi vemo, da more šele proletarska revolucija izdatno dvigniti stanje delavskega razreda, nastopamo vendar tudi pod kapitalističnim gospodarsvom za vsako zboljšanje življenjskih pogojev delavskega razreda. Iz tega razloga branimo taktiko enotne fronte, ki bo trajala celo dobo v bodočnosti.«

»Geslo delavske vlade pa ni tako dobro razjasnjeno kot geslo enotne fronte. Ni dežele, kjer se ne bi dala uporabiti taktika enotne fronte. Drugače je s parolo delavske vlade. To geslo je vporabno v prvi vrsti v onih deželah, v katerih prinese razmerje moči tako vladno kombinacijo na dnevni red, kjer ima aktualen pomen in se naslanja na konkretne razmere. V Ameriki n. pr. bi se dala zdaj ta parola gotovo postaviti, toda ne bi imela niti približno tistega pomena, kot n. pr. na Čehoslovaškem... Delavska vlada pa je le prehodnega pomena in ne sme ovirati nadaljne poti proletarijata. Naša sedanja taktika je komplicirana. Zato je internacionalna disciplina bolj potrebna.

Še par besed bi rekel o položaju ruskih delavcev. Gospodarski položaj njihov se popravlja. Počasi gre na boljše... Lahko se reče, da so najtežji časi minili in da je vsak dan boljše.«

V diskuziji je prvi nastopil češki levi opozicionalec Vajtauer, ki je oporekal Zinovjevem izvajanjem o Čehoslovaškem in je dejal: »Pri nas se je enotna fronta izvajala na ta način, da so narodni socialisti, h katerim so bili povabljeni naši sodrug, držali vse govore in sestavili vse resolucije. Enotna fronta bi se imela razširiti ne le k narodnim socialistom, ampak tja gori do Masaryka! To je delalo vodstvo češke komunistične stranke. Pravijo, da smo mi, ki smo bili proti tej taktiki, anarhisti. Če je to anarhizem, tedaj bo vsak delavec rekel: Tedaj sem in ostanem anarhist. Sveta dolžnost je opozarjati delavce na nevarnost, ki mu groze. Naša naloga je onemogočiti politične lopovščine.«

Ernst Meyer (Nemčija): Se strinja s taktiko izvrševalnega odbora. V nekaterih deželah je bila tendenca napraviti iz kominterne nekako sekto. To je nasprotno našim ciljem. Mi moramo delati tako, da bodo tudi nekomunistični delavci dobili vtis, da se hočemo z njimi skupno bojevati in da nismo taki, kot nas obrekujejo nasprotniki. Kar je govoril češki sodrug, pomeni, da zavrača taktiko enotne fronte. Če nam češki opozicionalci nimajo nič drugega povedati, mislim, da ti sodrug zadnjič sede skupaj za eno mizo s komunisti. Nato razpravlja o vprašanju delavske vlade, strinjajoč se z izvajanjem Zinovjeva.

(Dali: prihodnjic.)

Dopisi.

Jesenice.

Primorani smo, da damo odgovor lažnjivemu dopisniku »Napreja«, kateri tako gorostasno laže, da se kar kadi za njim. Ta moralna propalica se upa s tako lažjo na dan, da je sodrug Lemež ušel iz shoda, kateri se je vršil dne 10. decembra t. l. To je grda laž, resnica pa je, da je s. Lemež odgovo-

Mednarodni pregled.

IV. svetovni kongres III. internacionalne.

Doslej nam vsled pomanjkanja prostora ni bilo mogoče prinašati poročil o poteku IV. kongresa K. I. To bomo skušali popraviti zdaj, dasiravno ne bomo mogli prinašati vsega tako detajlno kot breograjski, zagrebški delavski listi, ker tam je tiskovna svoboda nesorazmerno večja kot v Ljubljani, kar se je že ponovno skazalo.

Svečana otvoritev kongresa.

5. novembra, na dan petletnice ruske revolucije je bila v Petrogradu v »Ljudskem domu Karla Liebknechta in Roze Luxemburg« otvoritvena seja IV. kongresa. Sejo je otvorila sivolasa boriteljica nemškega proletarijata Klara Zetkin, ki je predlagala kot predsednika Zinovjeva.

Zinovjev se je v prvi vrsti spominjal žrtev proletarske revolucije in žrtev belega terorja v vseh deželah sveta. Spominjal se je pretečenih in bodočih bojev, ki čakajo proletarijat. Nato je omenjal važno dejstvo v proletarskem gibanju: spojitve II. in 2½ internacionalne. Dejal je, da ta združitve pomenja nov izbruh belega terorja, ker so reformisti poslednja protirevolucionarna napadalna četa mednarod-

ne buržuazije. Nadalje je Zinovjev govoril o pomenu »nove gospodarske politike v Rusiji«. Ker se je o tej stvari itak razpravljalo na rednih sejah kongresa, ne prinesemo tega dela Zinovjevega govora. Omenimo le to, da trdi Zinovjev, da je »nova ekonomska politika« (NEP) nenavadno utrdila moč sovjetov. Govoreč o položaju v Rusiji je dejal: »Ob petletnici oktoberke revolucije pravimo: **na teže leži za nami!** Pripeljali smo delavski razred naše dežele na široko cesto.« Nato je govoril o ustanovitvi komunističnih strank na Japonskem, v Indiji, Turčiji, Perziji in na Kitajskem, kar je zgodovinskega pomena, ker tu so neizčrpne sto in stot milijonske množice zatiranega človeštva, ki izpodkopujejo obstoj meščanske oblasti. »Čas dela za nas«, je vzkliknil Zinovjev ob velikem odobravanju delegatov. Ko je zaključil svoj otvoritveni govor, so delegatje vstali in zapeli internacionalo.

Nato je Zinovjev prebral Leninovo pismo kongresu in petrograjskim sovjetom, v katerem je opravičil svojo odsotnost. V pismu pravi Lenin, da je prva naloga komunističnih strank, da pridobijo večino delavcev. »Združitve druge in dve in pol internacionalne je prinesla veliko koristi za proletarijat. Manj hluzij, manj goljufije — to je vedno koristno za delavski razred.« H

ril na izzivanje g. Sveteka in mu dal takšen odgovor, kakoršnega je zaslužil, za kar pa so vsi zborovalci vstali in odšli ven iz dvorane ter mu vpili: »Jeran, Ti sam sebi govori, mi te ne maramo poslušati!«

Da se povrnem k g. Svetku in njegovemu govoru, ker je Svetek tako odkritosrčen in resnicoljuben, zakaj ni povedal, da je ljubljanska kovinarska centrala splačala 3000 K neupravičene podpore bivšemu glavnemu zaupniku Jeranu. Tega pa seveda ne sme javnost zvedeti, ker to je »uradna« tajnost. Tako delajo zavedni »socialisti«. Denar razredno-zavednega delavstva jim je vedno dobrodošel! Poslušalci tega shoda pa naj sami sodijo, kdo laže, ali dopisnik »Del. Novic« ali mali »Naprejček«. Članar »Napreja« pa ostane toliko časa lažnjivec, dokler ne popravi svoje grde laži. — Več poslušalcev shoda.

Trpljenje služkinj. Zvedeli smo, da je bila pri nekem univerzitetnem profesorju v Ljubljani, v službi neka 16-letna služkinja z dežele za 400 K na mesec. Gospa ji je obljubila za Božič novo obleko. Zgodilo pa se je drugače. V ponedeljek ji je gospa naročila, da prinese iz drvavnice v tretje nadstropje kar za 14 dni goriva. Ko je dekle vse to naredilo in stanovanje pospravilo, ji je gospa dala 400 K in jo — odslovila. Dekle je z velikim jokom moralo oditi samo v mesto, kjer nikogar ne pozna. O obljubljeni obleki pa seveda ni bilo ne duha ne sluha.

Enotna fronta.

Delovanje ameriške delavske stranke.

(Delavska stranka je zastopana na četrtem kongresu komunistične internacionale.)

Organ te stranke piše:

»Sodrug Alex. Trachtenberg, Max Bedacht in James Cartwright zastopajo Delavsko stranko Amerike na četrtem kongresu Komunistične internacionale.

Delavska stranka je do sedaj vodila svoje delovanje v soglasju s principi Tretje internacionale, dasi ni bila v direktni zvezi z vodstvom. Vdeležba zastopnikov stranke na četrtem kongresu pomeni za stranko velik korak naprej, ker v bodoče bo stranka v vseh ozirih v tesnejši zvezi z vodstvom rdeče internacionale in glavnih vodilnih mož.

Pred časom, ko smo poslali naše delegate v kongres, je bila toraj zveza z vodstvom Tretje internacionale površna, dasi je stranka v vseh ozirih odkrito kazala svoje neomejene simpatije za isto. Poslani zastopniki pa bodo sedaj te vezi utrdili; v bodoče bo Delavska stranka utrjevala in razširjala delavsko gibanje v Ameriki, ki bo v soglasju s principi Tretje internacionale.

Škandinavska federacija se je priključila delavski stranki.

Iz istega lista:

»S prvim novembrom je bilo končno glasovanje o priključitvi škandinavske socialistične federacije k Delavski stranki. Članstvo se je z veliko večino izreklo za priključitev in ta mesec je postala federacija del Delavske stranke.

Združena škandinavska federacija se je organizirala, ko sta se združili socialistična in socialistična delavska (S. L. P.) federacija, kar se je zgodilo pred nekaj meseci. Združena federacija pa se je sedaj priključila Delavski stranki Amerike. Federacija šteje blizu sedemsto članov.

Ta korak škandinavskih sodrugov je sledil priključitvi Čeho-slovaške federacije k Delavski stranki, ki je postala socialistično stranko popolnoma oslABLJENO. Ta čas pa se tudi vrši glasovanje v slovaški federaciji, ki je posebna organizacija z izključno slovaškim članstvom. Tudi med francoskimi socialisti je močno gibanje za priključitev k Delavski stranki. I

Ti važni dogodki pač jasno kažejo, kako izvršuje Delavska stranka svojo nalogo združenja vseh revolucionarnih sil v eno močno revolucionarno stranko.

Taktika komunistov v Ameriki.

(Delavska stranka podpira Farmer-Labor Party v državi Illinois.)

V manifestu, ki je naslovljen na delavce v državi Illinois pozivlja Delavska stranka delavce v državi Illinois, da podpirajo Farmer-Labor party pri volitvah. V manifestu se opozarja na dejstvo, da ni bilo za sedaj še mogoče, da bi D. S. postavila svoje lastne kandidate, ter da naj delavci podpirajo stranko, ki je nastopila samostojno proti kapitalističnim strankam. Manifestu je dodjan kongresni program stranke. Manifest se glasi:

Delavcem in farmerjem v državi Illinois.

Dne 7. novembra bode imeli priliko, odločevati, katera stranka bo v bodoče zastopala vaše interese v državnih in mestnih uradih. — Delavska stranka Amerike smatra za svojo dolžnost, opozoriti vas glede bodočih volitev.

Delavska stranka je stranka vseh razredno zavednih in borečih delavcev te države, organizirana za odpravo kapitalističnega sistema, potom upostavitve delavske republike. Kot politična stranka se udeležuje tudi vseh volitev. Tudi v teh volitvah nastopa Delavska stranka, kot voditeljica pred delavstvo z določenim programom, ki je v resnici program odločnega dela. V kratkem: Delavska stranka stoji pred ameriškim delavstvom kot njih politična stranka, ki se odlikuje in razločuje od vseh drugih političnih strank.

Toda vsled kratke dobe obstoja in vsled kratkega časa, ki je bil na razpolago za agitatorično delovanje, ni bilo mogoče postaviti po vseh mestih oziroma deželah lastne kandidate. Država Illinois je med temi, kar pomeni, da delavci v tej državi ne bodo imeli prilike, da nastopijo kot volilci v lastni stranki, ter tako izrazijo svojo voljo za odpravo sedanjega sistema.

To se je zgodilo, dasi ne po naši krivdi. Naše mestne in krajevne organizacije so storile vse, kar je bilo v njih moči za postavitev kandidatov D. S. na volilni listek. Toda zadnji upadi razredne justice na naše vrste in silno preganjanje je silno oviralo delovanje stranke. Vlada ni nikdar hotela odpustiti stranki njenega odločnega delovanja med premogarji, katere je neprestano vzpodbujala, da vztrajajo v boju za svoje pravice. Vladajoče sile so bile razkačene vsled uspešnega delovanja stranke za združenje vseh delavskih organizacij v eno mogočno in enotno fronto, ki je bilo razširjeno križem države, posebno v Illinois. Sovražniki delavstva so se pričeli čutiti ogroženi vsled tega delovanja Delavske stranke in vlada, ki je vedno pripravljena braniti kapitalistične interese je nastopila proti stranki. Njena trda roka je posegla vmes, ter iztrgala iz sredine najboljše moči, kar je popolnoma uničilo načrt vodstva stranke, da postavi lastne kandidate pri volitvah. Vzlic temu pa bo stranka delovala pri volitvah na podlagi svojega programa, kazoč delavstvu nauke zadnjih velikih bojev, ter jih pozivljala, da se v bodoče borijo pod njenim okriljem. Toda kar se tiče sedanjih volitev čuti stranka dolžnost, da posveti svoje moči kandidatom Farmer-Labor stranki, ki je edina stranka, izrazujoča nasprotstvo napram kapitalistični diktaturi. Delavska stranka torej priporoča, da bi delavci oddali svoje glasove za imenovano stranko.

S tem nasvetom pa seveda Delavska stranka ne prevzame odgovornosti za program ali kandidate Farmer-Labor stranke. Delavska stranka čuti za dolžnost povedati odkrito, da se smatra F. L. P. kot stranko, potom katere je končno osvoboditev delovnega razreda izpod kapitalistične diktature nemogoča. Farmer-Labor party je še daleč od možnosti, da udeleži politični boj kot boj za uničenje kapitalizma in sedanje forme družbe. F. L. P. je še daleč od tega, da bi priznala potrebo popolnega uničenja kapitalizma in upostavitve delavske republike. F. L. P. še vedno trpi pod iluzijami buržoazne demokracije, ki omogočuje peščici mogetcev, da izvajajo svojo diktaturo nad

milijoni delavnega ljudstva te države. Farmer-Labor party se bo morala učiti še mnogo in sicer potom težkih britkih izkušenj, predno bo prišla do spoznaja, predno bo usposobljena za resnični revolucionarni boj.

Proti svetovni ofenzivi kapitala.

Četrti kongres III. internacionale je naslovil na dunajsko »Delavsko združenje«, na strokovne organizacije vseh dežel, na II. internacionalo in na haško internacionalno strokovno in združeno konferenco poziv na enotno fronto vsega delavstva celega sveta. V pozivu stoji med drugim: »Obračamo se na vas z jasnim vprašanjem, ali ste voljni sedaj, ko je vaša politika še nadalje poslabšala položaj delavskega razreda, podati roko, da se postavi skupna fronta internacionalnega proletarijata za boj za najnavadnejše pravice in za najenostavnejše interese delavskega razreda. IV. kongres se obrača na amsterdamsko internacionalo z vprašanjem, če hoče prenehati cepiti strokovne organizacije, izključevati komuniste iz strokovnih organizacij, če je voljna pomagati, da se proletarce pelje v enotni fronti v boj. IV. kongres se obrača na konferenco sindikatov v Haagu, ki se sestaja v momentu, ko vsiljujejo kapitalisti po polomu versajskega miru nov versajski mir turškemu narodu in hočejo na ta način razširiti novo kal vojne, mi vprašamo haško konferenco, če je pripravljena skupaj z nami potom nastopa delavskega razreda pokazati buržoaziji, da mednarodni proletarijat ni več voljan brez odpora pustiti se gnati na nova bojišča.

Kot smo povedali na berlinski konferenci, ne prisoja komun. intern. strankam II. internacionale in dunajskega delavskega združenja, da se bodo borile za diktaturo proletarijata, ki je in ostane naš cilj. Toda mi vas vprašamo, če se hočete boriti proti diktaturi kapitala, če hočete izriniti vsaj ostanke demokracije, da se organiziramo proti zmagi istega kapitala, ki je spremenil svet v splošen grob in ki znova koplje skupen grob za našo proletarsko mladino.

K. I. je govorila svojo besedo. Ona je dala svojim strankam geslo za boj: za enotno fronto proletarijata, za kontrolo nad produkcijo, za 8 urni delavnik, za eksistenčni minimum proletarijata,

za oborožitev delavstva in za razorožitev buržoazije,

za vlado združenih delavskih strank kot orodje boja za nablizje interese delavskega razreda.

Sedaj ima besedo II. internacionala, dunajsko delavsko združenje, amsterdamska strokovna internacionala in njen haški kongres.

Hrvatski radnički savez za enotno fronto.

Hrvatski radnički savez, ki je politično organiziran v Radičevi Hrvatski Republikanski Seljački Stranki, je izdal naslednji proglas: »Sodrug in sodružice! Delavci in delavke! Proti ofenzivi kapitala je naš odgovor enotna fronta proletarijata. Sužnji kapitala! Z vsakim dnem raste boj kapitalistov proti vašim najosnovnejšim socialnim pridobitvam. V vseh industrijskih, obrtnih vejah delajo kapitalisti sistematično na to, da zdrobe vaš težko in krvavo pridobljeni 8 urni delavnik. Najnavadnejša socialna zboljšanja, nakratko vse, karkoli ste v čvrstem boju priborili, naj bi danes izginilo pod pritiskom organizirane ofenzive kapitala. Ta kapital ima na svoji strani vsa močna sredstva državne oblasti: kupljene liste, policijo, orožništvo itd.

Ves kapitalistični svet danes nastopa v strnjeni, zaprti in enotni fronti proti delavskemu razredu. Krvoseške organizacije industrijev kopljejo z nogami in rokami, da izgine zakon o zaščiti delavcev, delavski zaupniki, delavska posredovalnica, delavsko zavarovanje in nadzorstvo dela. Zato so zahtevali od belgrajskega ministrstva, da se mora 8urni delavnik podaljšati na 9 in 10 ur, kar je to z obema rokama sprejelo.

Sodrug in sodružice! To zimo se nahajamo v najgroznejšem in najžalostnejšem položaju. Danes stojimo pred strašnimi problemi, ki so: draginja, stanovanjska beda, brezposelnost, poslabšanje delovnih pogojev, pred pojačenjem in razširjenjem kapitalistične ofenzive, ki gre v boj proti delavski zaščitni zakonodaji. Organizirani delavci! Proti vsem tem krivicam je edina rešitev v delavski solidarnosti. Sodrug delavci! Strnite krepko svoje vrste! Zidajte in krepite svojo strokovno organizacijo »HRS« in razvijte svojo zastavo, na kateri je zapisano:

Naj živi mednarodna solidarnost delavcev in kmetov!

Delavci in delavke! Bditel! Hranite svoje sile, ker boste vso svojo silo in vso svojo energijo vporabili v boju proti delavskim sovražnikom kapitalistom in veleposestnikom!

Doli z grobokopi 8urnega delavnika! Doli krvoželjni kapital!

Doli z grobokopi delavske zaščitne zakonodaje!

Živela enotna delavska fronta proti kapitalistični ofenzivi!

Kdor ne dela, naj tudi ne je!

Kmetu zemlja, delavcu tovarna!

Branimir Kurelac,
tajnik centralnega odbora »H. R. S.«

Razno.

Šušteršičev povratek. Pred kratkim se je vrnil iz inozemstva v Ljubljano dr. Ivan Šušteršič, bivši kranjski deželni glavar in voditelj klerikalne (SLS) stranke. Na kolodvoru so ga čakali njegovi prijatelji in nekaj radovednežev. Njegovi ženi so poklanjali šopke cvetic, a Šušteršiču so držali pozdravni govor. Drugi dan je bil banket pri Slonu, na katerem je dr. Šušteršič razvijal svoje politične načrte. Vsa stvar je potekla v miru. — Kot je znano, je bil dr. Šušteršič eden najvnetejših pristašev pokojne Avstrije in zvest zaupnik habsburškega dvora. Bil je goreč agitator za vojno in hud sovražnik Srbov. Kot klerikalec je bil gotovo eden najintransigentnejših. Na gospodarskem polju se mu ne more odrekati zasluga, da je s svojimi ustanovami marsikateremu klerikalnemu veljaku pomagal na noge. Po majski deklaraciji so ga vrgli iz SLS in začel je izdajati list »Resnico«, ki je pisala v strogo avstrijskem duhu. Ob prevratu je dr. Šušteršič pobegnil iz Slovenije v Avstrijo in v Švico, ker se je bal maščevanja. Ta strah je bil neutemeljen, ker je v Jugoslaviji ostalo vse polno Šušteršičev, ki so kot prejšnji hudi avstrijski priganjači in sedanji vneti Jugoslovenci prišli do najvišjih časti in do najboljšega »zaslužka« v kraljevini SHS. To je videl na koncu tudi dr. Ivan Šušteršič in je prišel nazaj. In ni mu nič hudega. Kot nekak potni list je napisal brošuro, v kateri slavi Pašiča in njegovo politiko. Če je včeraj Stürgka, zakaj ne bi danes Pašiča. Včeraj je bil oni močan, danes pa ta. Pravijo, da bo zdaj Šušteršič ustanovil Samostojno Slovensko Ljudsko Stranko, ki bo skupaj s Pučjevimi kmetijaci in z zajednico vodila državotvorno politiko v Sloveniji. Šušteršič namerava razbiti s pomočjo starejših duhovnov SLS in odcepiti njen desni del.

Volitve v Milanu. Nedavno so se vršile v Milanu na Laškem občinske volitve. Milan je bil dosedaj socialistična delavska trdnjava. Pri sedanjih volitvah pa so dobili večino fašisti in nacionalisti, katerim so pomagali popolari (klerikalci) in sicer 86.514 glasov, dočim so dobile delavske stranke ki so šle ločeno v volilni tabor, le 65.521. Teror je bil velikanski; navzlic temu pa kaže ta poraz, da bo delavstvo v Italiji zgubljalo postojanko za postojanko, če ne pride do enotne fronte proletarijata ne samo na strokovnem, ampak tudi na političnem polju.

Dr. Žerjav proti dr. Dimniku. Kot nam poročajo, je dr. Dimnik tudi v 2. instanci zgubil pravdo, ki jo je proti njemu naperil dr. Žerjav, ker je dr. Dimnik dejal, da je minister ravnal v trboveljskem štrajku v svojo korist. Kot smo zvedeli, je dr. Dimnik zgubil pravdo, ker sodišče ni pripustilo, da dokaže svojo trditve. Več o zanimivi stvari prihodnjič.